JEAN RICHARD DE LA TOUR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2025. március 6.[1]

C-549/23. sz. ügy

American Express Europe SA,
American Express Carte France SA,
Visa Europe Ltd,
MasterCard Europe SA,
Autoriteit Consument en Markt,
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV;
az International Card Services BV
részvételével

(a College van Beroep voor het bedrijfsleven [gazdasági tárgyú közigazgatási jogviták fellebbviteli bírósága, Hollandia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Belső piaci pénzforgalmi szolgáltatások – (EU) 2015/751 rendelet – Kártyaalapú fizetési műveletek bankközi jutalékai – E jutalékok összegének maximuma – Társmárkapartner által a fizetésikártya-rendszerből kapott díjazás – Az említett maximum alkalmazása az ilyen díjazásra – A kereskedői díj levonása – A társmárkapartner által nyújtott szolgáltatások értékének levonása”

I. Bevezetés

1. Az euróövezetben 2023 második félévében a nem készpénzes fizetések 56%-át bankkártyával teljesítették, tranzakciónként átlagosan körülbelül 40 EUR összeggel.[2]

2. A bankkártyákkal kapcsolatos verseny két üzleti modell között zajlik. Ezek egyrészt a négyszereplős fizetésikártya-rendszerek, amelyek túlnyomó többségben vannak a piacon.[3] E struktúrában részt vesz a bankkártya-birtokos (1), aki díjat fizet a kártyát kibocsátó pénzintézetnek (2) (a továbbiakban: kibocsátó) és a kártyával kifizetésben részülő kereskedő (3), amely a szolgáltatásért jutalékot fizet a pénzintézetnek (4), amely biztosítja a kereskedő számára a kártyás

[1] Eredeti nyelv: francia.

[2] Lásd az Európai Központi Bank (EKB) 2023. második félévi fizetési statisztikákról szóló, 2024. július 25-i sajtóközleményét, amely elérhető a következő internetcímen: https://www.ecb.europa.eu/press/stats/paysec/html/ecb.pis2023_1~10a5662f81.en.html Lásd még e közlemény mellékletét.

[3] Lásd az Európai Számvevőszék „Digitális fizetés az Unióban – Már némileg biztonságosabb, gyorsabb és kevésbé drága, de vannak még hiányosságok” című 01/2025. sz. különjelentését, amely elérhető a következő internetcímen: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025–01/SR-2025–01_FR.pdf, 7. pont (9. o.).

fizetés elfogadásának eszközeit[4] (a továbbiakban: elfogadó). Az említett struktúrát olyan fizetésikártya-rendszer egészíti ki, mint a MasterCard vagy a Visa, amely az érintett kibocsátók és elfogadók közötti műveleteket azok részéről jutalékfizetés ellenében ellentételezi és számolja el. Annak ellensúlyozása érdekében, hogy a kibocsátó több költséget és kockázatot visel (többek között csalás vagy ki nem fizetés esetére szóló biztosítások vagy visszatérítések, azonnali fizetés, még akkor is, ha a fizetést a kártyabirtokos késlelteti), mint az elfogadó (fizetési megoldások rendelkezésre bocsátása), ez utóbbi a kártyaalapú fizetési műveletek bankközi jutalékairól szóló, 2015. április 29-i (EU) 2015/751 európai parlamenti és tanácsi rendelet[5] tárgyát képező bankközi jutalékot fizet a kibocsátónak.

3. Másrészt léteznek olyan háromszereplős fizetésikártya-rendszerek, amelyek a kártyabirtokost, a kereskedőt és egy elfogadó-kibocsátó fizetésikártya-rendszert foglalnak magukban, mivel mindkét funkciót e rendszer tartalmazza. Következésképpen nem tartoznak a bankközi jutalék szabályozásának hatálya alá. Az American Express az ilyen háromszereplős fizetésikártya-rendszerek közé tartozik.

4. E háromszereplős fizetésikártya-rendszerek alapján olyan üzleti modellek alakultak ki, amelyekben az általam imént említett három szereplőn kívül harmadik személyek, például engedélyezett pénzforgalmi szolgáltató, társmárkapartner vagy ügynök, is részt vesznek. A háromszereplős fizetésikártya-rendszerek e változatait illetően, amelyek közé a Bíróság elé terjesztett szerződéses helyzet is tartozik, a 2015/751 rendelet előírja, hogy azokat négyszereplős fizetésikártya-rendszernek kell tekinteni.

5. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem lehetőséget biztosít a Bíróság számára annak tisztázására, hogy konkrétan hogyan kell végrehajtani egyrészről a négyszereplős fizetésikártya-rendszerek, másrészről pedig a társmárka-kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszerek 2015/751 rendeletben előírt ezen egyenértékűnek tekintését, különösen a bankközi jutalék összegének korlátozását illetően.

6. A Bíróságnak ugyanis már volt alkalma megállapítani, hogy ahhoz, hogy a valamely társmárkapartnerrel megállapodást kötő háromszereplős fizetésikártya-rendszert négyszereplős fizetésikártya-rendszernek lehessen tekinteni, nem szükséges, hogy a társmárkapartner a 2015/751 rendelet 2. cikkének 2. pontja értelmében vett kibocsátóként járjon el.[6] A jelen ügy lehetővé teszi annak tisztázását, hogy egy négyszereplős rendszerben a bankközi jutalékok maximumának meghatározására vonatkozó szabályok hogyan alkalmazandók egy társmárka-kiterjesztéssel működő háromszereplős rendszerre.

7. Azt fogom javasolni a Bíróságnak, hogy a College van Beroep voor het bedrijfsleven (gazdasági tárgyú közigazgatási jogviták fellebbviteli bírósága, Hollandia) által feltett kérdésekre a 2015/751 rendelet céljait figyelembe véve válaszoljon: ezek a versenyszabályok bankközi jutalékokra való következetes alkalmazásának biztosítása, a belső piac működésének javítása és a fogyasztók fizetési kártyás fizetési műveletei költségeinek csökkentése.

[4] Elektronikus fizetési terminál vagy kártyás fizetési megoldás az interneten vagy mobiltelefonon.

[5] HL 2015. L 123., 1. o.

[6] Lásd: 2018. február 7-i American Express ítélet (C-304/16, EU:C:2008:66).

II. Az uniós jog

8. A 2015/751 rendelet (10), (28), (29), (31) és (32) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„(10) Bankközi jutalékok alkalmazására általában a valamely fizetésikártya-rendszerhez tartozó kártyaelfogadó pénzforgalmi szolgáltatók és kártyakibocsátó pénzforgalmi szolgáltatók között kerül sor. A bankközi jutalékok az egyik fő tételt képezik azon díjak között, amelyeket az elfogadó pénzforgalmi szolgáltatók minden egyes kártyaalapú fizetési művelet után felszámítanak a kereskedőknek. A kereskedők pedig ezeket a kártyaköltségeket – egyéb költségeikhez hasonlóan – beépítik az áruk és szolgáltatások általános árába. A fizetésikártya-rendszerek közötti verseny – melynek célja, hogy a rendszerek működtetői meggyőzzék a pénzforgalmi szolgáltatókat arról, hogy kibocsássák a kártyáikat – magasabb, nem pedig alacsonyabb bankközi jutalékokat eredményez a piacon, ellentétben a versenynek a piacgazdaságban általában tapasztalható ármérséklő hatásával. […] A versenyjogi szabályoknak a bankközi jutalékokra való következetes alkalmazása mellett e jutalékok szabályozása javítaná a belső piac működését, továbbá hozzájárulna a fogyasztókat terhelő tranzakciós költségek csökkentéséhez.

[…]

(28) […] Számos négyszereplős fizetésikártya-rendszer alkalmaz explicit bankközi jutalékokat, amelyek jellemzően multilaterálisak. Az implicit bankközi jutalékok létezésének figyelembevétele, valamint az egyenlő versenyfeltételek kialakításának elősegítése érdekében azok a háromszereplős fizetésikártya-rendszerek, amelyek pénzforgalmi szolgáltatókat vesznek igénybe kibocsátóként vagy elfogadóként, négyszereplős fizetésikártya-rendszernek tekintendők, és az azokra vonatkozó szabályokat kell követniük; az átláthatósági és az üzleti szabályokkal kapcsolatos egyéb intézkedések pedig valamennyi szolgáltató tekintetében alkalmazandók. […]

(29) A kibocsátási szolgáltatás alapját a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátója és a fizető fél közötti szerződéses viszony képezi, függetlenül attól, hogy a kibocsátó kezeli-e a fizető fél nevében annak pénzeszközeit. A kibocsátó bocsátja a fizető fél rendelkezésére a fizetési kártyákat, engedélyezi az elfogadó terminálokon vagy azokkal egyenértékű egyéb eszközökön kezdeményezett műveleteket, és garantálhatja az elfogadó számára a fizetést az olyan műveletek viszonylatában, amelyek összhangban vannak az adott rendszer szabályaival. Ennek megfelelően a fizetési kártyák terjesztése vagy a műszaki (például adatfeldolgozási, illetve -tárolási) szolgáltatások nyújtása önmagában nem minősül kibocsátásnak.

[…]

(31) Fontos annak biztosítása, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók által fizetett vagy kapott bankközi jutalékokra vonatkozó rendelkezések ne legyenek megkerülhetők oly módon, hogy a kibocsátó más módon részesül díjbevételben. Ennek elkerülése érdekében a kibocsátó által valamely fizetésikártya-rendszernek, az elfogadónak vagy egyéb közvetítőnek fizetett vagy a kibocsátó által tőlük kapott díjak – köztük az esetleges engedélyezési díjak – »nettó ellentételezése« bankközi jutaléknak tekintendő. A bankközi jutalék kiszámításakor annak ellenőrzése érdekében, hogy nincs-e szó a szabályok kijátszásáról, a szabályozott műveletekkel kapcsolatban valamely fizetésikártya-rendszerből a kibocsátó részére fizetett

valamennyi összeg és nyújtott ösztönző teljes összegét figyelembe kell venni, a kibocsátó által a fizetésikártya-rendszerbe befizetett díjakkal csökkentve azt. A számításba vett kifizetések, ösztönzők és díjak lehetnek közvetlenek (volumenen alapuló vagy a konkrét műveletre vonatkozó) vagy közvetettek is (ideértve a bizonyos műveleti volumen eléréséért járó marketing ösztönzőket, jutalmakat és kedvezményeket is). Az e rendelet rendelkezései esetleges megkerülésének vizsgálata során különösen számításba kell venni a kibocsátóknak a kibocsátók és fizetésikártya-rendszerek által közösen végrehajtott különleges programokból származó nyereségét, valamint a feldolgozásból, az engedélyezésből, valamint a fizetésikártya-rendszerek számára bevételeket eredményező egyéb díjakból származó bevételeket is. […]

(32) A fogyasztók jellemzően nincsenek tisztában azokkal a díjakkal, amelyeket az általuk használt készpénz-helyettesítő fizetési eszköz után a kereskedők fizetnek. Ugyanakkor a kibocsátók által alkalmazott számos ösztönző gyakorlat (például utazási utalványok, jutalmak, kedvezmények, visszatérítések, ingyenes biztosítások stb.) a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök használatára ösztönözhetik a fogyasztókat, ezáltal a kibocsátók számára magasabb díjakat generálva. E hatás ellensúlyozása érdekében a bankközi jutalékokra korlátozásokat megállapító intézkedéseknek csak azokra a fizetési kártyákra célszerű vonatkozniuk, amelyek tömegtermékekké váltak, és amelyek elutasítása széles körű kibocsátásuk és használatuk miatt általános nehézséget jelent a kereskedők számára (azaz a fogyasztói betéti és hitelkártyákra). Az ágazat nem szabályozott részében a piac hatékony működésének elősegítése végett, valamint annak korlátozása érdekében, hogy az ágazat szabályozott területeiről a nem szabályozott területekre helyeződjön át az üzleti tevékenység, szükség van bizonyos intézkedések elfogadására, többek között a rendszerek és az infrastruktúra elkülönítésére, a fizető fél kedvezményezett általi befolyásolására, valamint a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kedvezményezett általi szelektív elfogadására vonatkozóan.”

9. A 2015/751 rendelet „Hatály” című 1. cikkének (3)–(5) bekezdése, amelyek e rendelet „Általános rendelkezések” című I. fejezetében szerepelnek, a következőket mondják ki:

„(3) A II. fejezet nem alkalmazandó a következőkre:

[…]

c) háromszereplős fizetésikártya-rendszerek által kibocsátott fizetési kártyákkal végzett műveletek.

[…]

(5) Ha egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer más pénzforgalmi szolgáltatók részére engedélyezi kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátását vagy kártyaalapú fizetési műveletek elfogadását vagy mindkettőt, vagy egy társmárka-partnerrel vagy ügynök révén kártyalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki, akkor az négyszereplős fizetésikártya-rendszernek tekintendő. […]”

10. Az említett rendelet 2. cikke a következőképpen szól:

„E rendelet alkalmazásában:

[…]

2 »kibocsátó«: az a pénzforgalmi szolgáltató, amely szerződést kötött arra vonatkozóan, hogy a fizető félnek készpénz-helyettesítő fizetési eszközt szolgáltat a fizető fél kártyaalapú fizetési műveleteinek kezdeményezéséhez és feldolgozásához;

[…]

10. »bankközi jutalék«: valamely kártyaalapú fizetési műveletben részt vevő kibocsátó és elfogadó között az egyes műveletek után közvetlenül vagy közvetve (azaz harmadik félen keresztül) fizetett díj. A nettó ellentételezés, illetve az egyéb kikötött díjak a bankközi jutalék részének tekintendők;

11. »nettó ellentételezés«: a fizetésikártya-rendszer, az elfogadó vagy bármely más közvetítő által kártyalapú fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a kibocsátó részére teljesített kifizetések, a neki nyújtott kedvezmények, illetve ösztönzők nettó összértéke;

12. »kereskedői díj« a kedvezményezett által kártyaalapú fizetési műveletekkel összefüggésben az elfogadó részére fizetett díj;

[…]

17. »négyszereplős fizetésikártya-rendszer«: olyan fizetésikártya-rendszer, amelyben a fizető fél fizetési számlájáról a kedvezményezett fizetési számlájára történő kártyaalapú fizetési műveletekre a rendszer, egy kibocsátó (a fizető fél oldalán), valamint egy elfogadó (a kedvezményezett oldalán) közvetítésével kerül sor;

18. »háromszereplős fizetésikártya-rendszer«: olyan fizetésikártya-rendszer, amelyben maga a rendszer nyújt elfogadási és kibocsátási szolgáltatásokat, és a fizető fél fizetési számlájáról a kedvezményezett fizetési számlájára történő kártyalapú fizetési műveletekre a rendszer keretében kerül sor. Ha egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer más pénzforgalmi szolgáltatók részére engedélyezi kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátását vagy kártyaalapú fizetési műveletek elfogadását vagy mindkettőt, vagy egy társmárka-partnerrel vagy ügynök révén kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki, akkor az négyszereplős fizetésikártya-rendszernek tekintendő;

[…]

24. »pénzforgalmi szolgáltató«: az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely számára engedélyezett a 2007/64/EK irányelv [7] mellékletében felsorolt pénzforgalmi szolgáltatások nyújtása, illetve akit vagy amelyet a 2009/110/EK irányelv[8] 1. cikkének (1) bekezdésével összhangban elektronikuspénz-kibocsátónak ismertek el. A pénzforgalmi szolgáltató lehet kibocsátó, elfogadó vagy mindkettő;

[…]

30. »fizetési márka«: bármely olyan valósan megjelenő vagy digitális név, megnevezés, jel, szimbólum vagy ezek kombinációja, amellyel jelezhető, hogy a kártyaalapú fizetési műveleteket melyik fizetésikártya-rendszer keretében hajtják végre;

[…]

32. »társmárkázás«: legalább egy fizetési márka és legalább egy nem fizetési márka feltüntetése egyazon kártyaalapú készpénz helyettesítő fizetési eszközön;

[…]”

11. A 2015/751 rendelet „Bankközi jutalékok” című II. fejezetében szereplő 4. cikke „[a] fogyasztói hitelkártya-műveletekre vonatkozó bankközi jutalékok[ra]” vonatkozik, és a következőképpen rendelkezik:

„A pénzforgalmi szolgáltatók a hitelkártya-műveletekre vonatkozóan nem ajánlhatnak, illetve kérhetnek a művelet értékének 0,3%-át meghaladó műveletenkénti bankközi jutalékot. […]”

12. E rendelet 5. cikke, amelynek címe „Az előírások megkerülésének tilalma”, és amely szintén az említett II. fejezetben szerepel, a következőképpen rendelkezik:

„A 3. és a 4. cikkben említett maximumok alkalmazása körében a bankközi jutalék részének kell tekinteni a kibocsátó által fizetési műveletekkel vagy azokhoz kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a fizetésikártya-rendszertől, az elfogadótól vagy más közvetítőtől kapott valamennyi előre kikötött díjat, ideértve a nettó ellentételezést is, amennyiben azok célja vagy hatása egyenértékű a bankközi jutalék céljával vagy hatásával.”

III. Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13. Az American Express Europe SA és az American Express Carte France SA (a továbbiakban együttesen vagy egyénileg: Amex) háromszereplős fizetésikártya-rendszert működtetnek, míg a MasterCard Europe SA (a továbbiakban: MasterCard) és a Visa Europe Ltd (a továbbiakban: Visa) négyszereplős fizetésikártya-rendszert működtetnek.

7 A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2007. L 319., 1. o.; helyesbítés: HL 2009. L 187., 5. o.). A 2007/64 irányelvet hatályon kívül helyezte a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2015. L 337., 35. o.; helyesbítés: HL 2018. L102., 97. o.).

8 Az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról, valamint a 2000/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2009. szeptember 16-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009 L. 267., 7. o.).

14. 2010-ben az Amex és a Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (a továbbiakban: KLM) társmárkapartnerséget kötött a 2011. június 1. és 2019. június 1. közötti időszakra. E partnerség értelmében az Amex társmárkás hitelkártyákat bocsát ki a fogyasztók és a vállalkozások számára, és az e kártyákkal történő vásárlások az Amex által a KLM hűségprogramjában vásárolt „mérföldekre” jogosítanak. E hűségprogram, amelyet a KLM járatokra történő jegyvásárlások vagy a KLM partnereitől történő vásárlások során szerzett „mérföldek” támogatnak, lehetővé teszi a KLM-től repülőjegyek vagy szolgáltatások vásárlását. Az Amex nemcsak aláírási bónuszt fizetett a KLM-nek, hanem: a) éves összegeket a védjegyek használatáért és a hűségprogramhoz való hozzáférésért; b) a kártyabirtokos felé a kártyáért és tartozékaiért felszámított díjak meghatározott százalékát; c) a kártyával teljesített kiadások meghatározott százalékát és d) a „mérföldek” vásárlása után járó jutalékokat.

15. 2018-ban egy ajánlati felhívást követően a KLM ismét az Amexet választotta ki a társmárkaprogram partnerének. Az új megállapodások az Amex által fizetett díjazást az aláírási bónuszon kívül a jelen indítvány 14. pontjának a) és d) alpontjában meghatározott összegekre korlátozták.

16. 2017 májusában az Autoriteit Consument en Markt (fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti hatóság, Hollandia; a továbbiakban: ACM) vizsgálatot indított e partnerség tárgyában, és 2019. március 6-i határozatával kényszerítő bírság terhe mellett az Amexet arra kötelezte, hogy tartsa tiszteletben a 2015/751 rendeletben a bankközi jutalék tekintetében előírt éves és ügyletenkénti tranzakciós érték 0,3%-ának megfelelő maximumot. Az Amex által a KLM-nek fizetett bankközi jutalékok összegének kiszámításához, amely jelentősen meghaladta a 0,3%-os maximumot, az ACM a program négy évére vonatkozóan minden évben összeadta az Amex által fizetett valamennyi díjazást, és ezt az összeget elosztotta a társmárkás kártyákkal teljesített kifizetések volumenével. Az Amex és a KLM vitatta e 2019. március 6-i határozatot, és ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő.

17. 2019. július 24-i határozatával az ideiglenes intézkedésről határozó bíró felfüggesztette az Amexszel szemben kényszerítő bírság terhe mellett hozott meghagyást azzal az indokkal, hogy az ACM által alkalmazott módszer nem tette lehetővé, hogy az Amex által a KLM-nek fizetett díjazások teljes összegéből levonják az Amex által vásárolt „mérföldek” értékét.

18. 2020. január 22-i határozatával az ACM megalapozatlannak nyilvánította az Amex és a KLM kényszerítő bírság terhe mellett hozott meghagyással szembeni kifogásait, egyrészt azzal az indokkal, hogy a KLM által kapott valamennyi díjazást „nettó ellentételezésnek” kell minősíteni, anélkül hogy bizonyítani kellene, hogy e díjazásoknak a bankközi jutalékkal azonos célja vagy hatása van, másrészt pedig, hogy az Amex által vásárolt „mérföldek” ellenértéke nem vonható le a KLM-nek fizetett teljes díjazásból.

19. 2020. december 21-i határozatával az ACM tízmillió euró összegű kényszerítő bírságot szabott ki az Amexre. Az ACM, miközben elfogadja az Amex által alkalmazott módszert, vitatja az Amex által a kártyabirtokosok által fel nem használt „mérföldek” miatt megállapított „mérföldek” értékét.

20. A rechtbank Rotterdam (rotterdami bíróság, Hollandia) megalapozottnak ítélte az Amex és a KLM keresetét, és megsemmisítette a 2020. január 22-i és a 2020. december 21-i határozatot azzal az indokkal, hogy a társmárkapartnerrel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszer a 2015/751 rendelet 4. cikkének az e rendelet 5. cikkével összefüggésben értelmezett rendelkezéseinek hatálya alá tartozik, következésképpen ahhoz, hogy a társmárkapartner részére

fizetett díjakat bankközi jutaléknak lehessen tekinteni, bizonyítani kell, hogy azok a bankközi jutalékkal azonos hatásúak vagy célúak. E bíróság azt is megállapította, hogy e hatást nem az Amex–KLM jogviszonyban szereplő társmárkás hitelkártyák kibocsátására és használatára való ösztönzésre tekintettel kell értékelni – amint azt az ACM tette –, hanem a belső piacra és a fogyasztók tranzakciós költségeire tekintettel.

21. Az Amex, a Visa, a MasterCard, a KLM és az ACM fellebbezést nyújtott be e határozattal szemben. A Visa és a MasterCard kibocsátójaként eljáró International Card Services BV társaság (a továbbiakban: ICS) számára engedélyezték a beavatkozást a fellebbezési eljárásban.

22. A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak a 2015/751 rendelet 4. és 5. cikkének a háromszereplős fizetésikártya-rendszer által egy olyan társmárkapartner részére teljesített kifizetésekre történő alkalmazásának elvét és részletszabályait illetően, amely nem minősül az e szabályozás értelmében vett kibocsátónak. Ezenkívül arra keresi a választ, hogy abban az esetben, ha e cikkek alkalmazandók, le lehet-e vonni a KLM által kapott összegek teljes összegéből az Amex által vásárolt „mérföldek” értékét és a KLM által fizetett szolgáltatási jutalékokat.

23. E körülmények között a College van Beroep voor het bedrijfsleven (gazdasági tárgyú közigazgatási jogviták fellebbviteli bírósága, Hollandia) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) E rendelet anyagi jogi rendelkezéseinek alkalmazása során úgy kell-e értelmezni a [2015/751 rendelet] 2. cikkének 11. pontját, hogy a kártyaalapú fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a háromszereplős fizetésikártya-rendszer által a társmárkapartner részére teljesített kifizetések, a neki nyújtott kedvezmények, illetve ösztönzők nettó összértékét nettó ellentételezésnek kell tekinteni akkor is, ha e társmárkapartner maga nem minősül kibocsátónak?

2) Úgy kell-e értelmezni a 2015/751 rendelet 2. cikke 10. pontjának második mondatával összefüggésben értelmezett 4. cikkét, hogy aszerint a nettó ellentételezés a 4. cikk közvetlen hatálya alá tartozik?

3) Úgy kell-e értelmezni a 2015/751 rendelet 5. cikkét, hogy az vonatkozik a fizetésikártya-rendszer által a társmárkapartner részére teljesített díjakra is, ideértve a nettó ellentételezést is, ha e társmárkapartner nem minősül kibocsátónak?

4) a. Úgy kell-e értelmezni a 2015/751 rendelet 5. cikkét, hogy a kártyaalapú fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a fizetésikártya-rendszer társmárkapartnere részére teljesített díj, ideértve a nettó ellentételezést is, célja egyenértékű a bankközi jutalék céljával, amennyiben e díj a fizetésikártya-rendszerhez kapcsolódó tevékenységek bővítését szolgálja?

b. Úgy kell-e értelmezni a 2015/751 rendelet 5. cikkét, hogy a kártyaalapú fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a fizetésikártya-rendszer társmárkapartnere részére teljesített díj, ideértve a nettó ellentételezést is, hatása egyenértékű a bankközi jutalék hatásával, amennyiben e díj a fizetésikártya-rendszerhez kapcsolódó tevékenységek bővítését eredményezi?

c. [A negyedik kérdés a) és b) pontjára] adott nemleges válasz esetén adódik a következő kérdés: Milyen feltételek és/vagy tényezők alapján kell megállapítani, hogy a kártyaalapú fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a fizetésikártya-rendszer társmárkapartnere részére teljesített díj, ideértve a nettó ellentételezést is, célja vagy hatása egyenértékű a bankközi jutalék céljával vagy hatásával?

5) Úgy kell-e értelmezni a 2015/751 rendelet 5. cikkét, hogy valamely díjat e rendelet 4. cikkének alkalmazása szempontjából már abban az esetben is a bankközi jutalék részének kell tekinteni, ha célja egyenértékű a bankközi jutalék céljával?

6) Úgy kell-e értelmezni a 2015/751 rendelet 2. cikkének 11. pontját, hogy a kártyaalapú fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a fizetésikártya-rendszer által a társmárkapartner részére teljesített kifizetésekből, a neki nyújtott kedvezményekből, illetve ösztönzőkből levonható a társmárkapartner által a fizetésikártya-rendszer részére fizetett kereskedői díj?

7) a. Úgy kell-e értelmezni a 2015/751 rendelet 2. cikkének 11. pontját, hogy nemcsak a társmárka-partner pénzügyi díjai, hanem a társmárkapartner által nyújtott szolgáltatás költségei vagy gazdasági ellenértéke is levonható az összértékből, amelyben a társmárkapartner a fizetésikártya-rendszertől részesül?

b. E kérdésre adott igenlő válasz esetén: Hogyan kell ezen értéket meghatározni?”

24. Az Amex, a KLM, az ACM, a MasterCard, a Visa, az ICS, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket. E felek a 2024. december 12-én tartott tárgyaláson előadták szóbeli észrevételeiket.

IV. Elemzés

A. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

25. Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy az Amex által a társmárkapartnerségi megállapodás ellenértékeként a KLM-nek fizetett összegek a 2015/751 rendelet 2. cikkének 11. pontja értelmében vett nettó ellentételezésnek minősülnek-e, noha a KLM nem kibocsátó.

26. Emlékeztetőül, a 2015/751 rendelet célja – amint arra a címe is utal – a kártyaalapú fizetési műveletek bankközi jutalékainak szabályozása. E jutalékokat úgy határozza meg mint a kártyaalapú fizetési műveletben részt vevő kibocsátó és elfogadó között az egyes műveletek után közvetlenül vagy közvetve (azaz harmadik félen keresztül) fizetett díj. A nettó ellentételezés, illetve az egyéb kikötött díjak a bankközi jutalék részének tekintendők.[9] Ily módon e díjak „nettó ellentételezésnek” minősítése azt eredményezi, hogy azokat beszámítják a bankközi jutalék

[9] Lásd a 2015/751 rendelet 2. cikkének 10. pontját.

számításába, amelyre nézve a 2015/751 rendelet[10] maximumot állapít meg. A háromszereplős fizetésikártya-rendszerekre azonban nem vonatkozik ez a korlátozás,[11] kivéve, ha többek között társmárka-kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszerről van szó.[12]

27. A kérdést előterjesztő bíróság kérdésére adandó válasz elég könnyen levezethető a Bíróság ítélkezési gyakorlatából. A 2018. február 7-i American Express ítéletben[13] a Bíróság megállapította, hogy a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy olyan megállapodás keretében, amely egyrészt valamely társmárkapartner vagy ügynök, másrészt pedig egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer között jött létre, nem szükséges, hogy e társmárkapartner vagy ügynök az e rendelet 2. cikke 2. pontja szerinti kibocsátóként járjon el ahhoz, hogy az említett rendszer olyan rendszernek minősüljön, amely kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket bocsát ki társmárkapartnerrel vagy ügynök révén, és így négyszereplős fizetésikártya-rendszernek legyen tekintendő e rendelkezések közül az előbbi értelmében.[14]

28. Ebben az ítéletben a Bíróság megerősítette, hogy a társmárka-kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszereket részben egyenértékűnek kell tekinteni a négyszereplős fizetésikártya-rendszerekkel, ideértve azt az esetet is, amikor a társmárkapartner nem kibocsátó. A Bíróság tehát nem fogadta el az Amex elemzését, amely az említett ítélet alapjául szolgáló ügyben a 2015/751 rendelet (28) preambulumbekezdésének[15] szövegére támaszkodva, amely az e rendelet 1. cikkének (5) bekezdésében előírt három eset közül csak az egyiket említi, azt állította, hogy az egyenértékűség csak ebben az esetben áll fenn, vagyis akkor, amikor a társmárkapartner kibocsátó.

29. Ennélfogva a 2015/751 rendelet 2. cikkének 11. pontját – amely a „nettó ellentételezés” fogalmát úgy határozza meg, hogy az a fizetésikártya-rendszer, az elfogadó vagy bármely más közvetítő által kártyalapú fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a kibocsátó részére teljesített kifizetések, a neki nyújtott kedvezmények, illetve ösztönzők nettó összértéke – e részleges egyenértékűségre tekintettel kell értelmezni.

30. Ahhoz, hogy levonjuk e részleges egyenértékűség következményeit abban az esetben, ha a fizetésikártya-rendszeren kívül nincs kibocsátó, a 2015/751 rendelet 2. cikkének 11. pontját úgy kell értelmezni, hogy az figyelembe vegye e rendelkezés szövegét és összefüggéseit, valamint az e rendelet által követett célokat.

31. Először is, a „nettó ellentételezés” meghatározásában a kibocsátó részére teljesített kifizetésekre való hivatkozás első ránézésre arra engedhet következtetni, hogy ilyen kibocsátó hiányában – ami a kérdést előterjesztő bíróság által elemzett társmárka-kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszer esetében a helyzet – e meghatározás nem alkalmazható. Ezzel szemben a négyszereplős fizetésikártya-rendszerrel fennálló részleges egyenértékűség logikája alapján nyilvánvaló, hogy a társmárkapartner a további résztvevő. Ráadásul az említett meghatározásból kitűnik, hogy a fizetésikártya-rendszerből kapott összegeket kell figyelembe

[10] Lásd a 2015/751 rendelet 3. cikkét (betétikártya-műveletek) és 4. cikkét (hitelkártya-műveletek).

[11] Lásd a 2015/751 rendelet 1. cikke (3) bekezdése c) pontját.

[12] Lásd a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdését.

[13] C-304/16, EU:C:2018:66.

[14] Lásd: 2018. február 7-i American Express ítélet (C-304/16, EU:C:2018:66, 73. pont, valamint rendelkező rész 1. pont).

[15] E preambulumbekezdés kimondja többek között, hogy „[a]z implicit bankközi jutalékok létezésének figyelembevétele, valamint az egyenlő versenyfeltételek kialakításának elősegítése érdekében azok a háromszereplős fizetésikártya-rendszerek, amelyek pénzforgalmi szolgáltatókat vesznek igénybe kibocsátóként vagy elfogadóként, négyszereplős fizetésikártya-rendszernek tekintendők, és az azokra vonatkozó szabályokat kell követniük; az átláthatósági és az üzleti szabályokkal kapcsolatos egyéb intézkedések pedig valamennyi szolgáltató tekintetében alkalmazandók”.

venni. Márpedig a társmárka-kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszerben fogalmilag létezik ilyen fizetésikártya-rendszer. Következésképpen úgy tűnik számomra, hogy a társmárkapartner részére a fizetésikártya-rendszerből teljesített kifizetések megfelelnek a nettó ellentételezésnek.

32. Másodszor, a 2015/751 rendelet célja egyértelmű: a versenyjogi szabályoknak a bankközi jutalékokra való következetes alkalmazását, a belső piac működésének javítását, valamint a fogyasztókat a kártyás fizetések folytán terhelő tranzakciós költségek csökkentését kell elérni. [16] Márpedig a részleges egyenértékűség azzal jár, hogy egyes háromszereplős fizetésikártya-rendszereket e rendelet – többek között a nettó ellentételezést is magukban foglaló bankközi jutalékok korlátozására vonatkozó – II. fejezetének hatálya alá vonnak.

33. Így a „nettó ellentételezés” fogalmának a négyszereplős fizetésikártya-rendszerrel fennálló részleges egyenértékűségével összefüggésben történő értelmezése során figyelembe kell venni a kártyás fizetés költségeinek csökkentésére irányuló ezen célt. A Bíróság már megállapította, hogy nem zárható ki, hogy az ellenszolgáltatás vagy kedvezmény bizonyos típusáról megállapítható, hogy implicit bankközi jutalékot képez a 2015/751 rendelet (28) preambulumbekezdése értelmében, anélkül hogy a társmárkapartner vagy, amellyel a háromszereplős fizetésikártya-rendszer megállapodást köt, szükségképpen részt venne e rendszer kibocsátási tevékenységében. [17]

34. Ez a „nettó ellentételezés” fogalmának tág értelmezéséhez vezet ebben az összefüggésben, amely szerint az magában foglalja a társmárkapartner által többek között a fizetésikártya-rendszerből kapott kifizetések, kedvezmények vagy ösztönzők nettó összértékét.

35. Ezenkívül, amint arra az ACM rámutat, a Bizottság a 2015/751 rendelet alkalmazásáról szóló, e rendelet 17. cikkében előírt jelentésében kimondja, hogy a kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszer keretében a nettó ellentételezés a társmárkapartner vagy az ügynök által kapott kifizetések, kedvezmények és ösztönzők nettó összértékének felel meg. [18]

36. Következésképpen azt javaslom, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre azt a választ adja, hogy a 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdésével összefüggésben értelmezett 2. cikkének 11. pontját úgy kell értelmezni, hogy a nettó ellentételezés megfelel a társmárkapartner részére többek között a társmárka-kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszerből teljesített kifizetések, kedvezmények vagy ösztönzők nettó összértékének, még akkor is, ha a társmárkapartner nem kibocsátó.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről

37. Második kérdésével az előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a 2015/751 rendelet 2. cikke 10. pontjának második mondatával összefüggésben értelmezett 4. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy aszerint a nettó ellentételezés a 4. cikk közvetlen hatálya alá tartozik.

[16] Lásd a 2015/751 rendelet (10) preambulumbekezdését.

[17] Lásd: 2018. február 7-i American Express ítélet (C-304/16, EU:C:2008:66, 71. pont).

[18] Lásd a kártyaalapú fizetési műveletek bankközi jutalékairól szóló (EU) 2015/751 rendelet alkalmazásáról szóló, 2020. június 29-i jelentést (SWD(2020) 118 final), amely angol nyelven elérhető a következő internetcímen: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2021–10/IFR_report_card_payment.pdf, 13. o.

38. A „bankközi jutalék” 2015/751 rendelet 2. cikkének 10. pontjában szereplő meghatározásában a nettó ellentételezés vagy egyéb kikötött díjak a bankközi jutalék részének tekintendők. Ezen az alapon tehát közvetlenül e rendelet 4. cikkének hatálya alá tartoznak, amely minden hitelkártya-művelet esetében a bankközi jutalék összegét a művelet értékének 0,3%-ában korlátozza.

39. Mindazonáltal kizárólag az Amex és a KLM ellenzi ezt az értelmezést, arra hivatkozva, hogy ez utóbbi megfosztaná értelmétől az említett rendelet 5. cikkét, amely e korlátozás megkerülésének tilalmára vonatkozó szabályt fogalmaz meg azáltal, hogy kifejezetten hivatkozik a nettó ellentételezésre.

40. A kétség ugyanis abból ered, hogy a megkerülés tilalmának e szabálya előírja, hogy ahhoz, hogy a kikötött díjak – köztük a nettó ellentételezés – a bankközi jutalék részének minősüljenek, a bankközi díjjal egyenértékű hatással vagy céllal kell bírniuk.

41. Így, míg a nettó ellentételezés bankközi jutaléknak tekintése a bankközi jutalék meghatározásában feltétel nélkül történik, ugyanakkor a megkerülés tilalmára vonatkozó szabályban az azonos célra vagy hatásra vonatkozó feltételnek van alárendelve. Ennélfogva a puszta szó szerinti értelmezés nem tűnik elegendőnek az előterjesztő bíróság második kérdésének megválaszolásához.

42. A Bizottság eredeti rendeletjavaslatában[19] a nettó ellentételezés nem képezte részét a „bankközi jutalék” meghatározásának, és csak az 5. cikk kijátszását tiltó szabályban szerepelt, amely kimondta, hogy „minden nettó ellentételezés a bankközi díj részének tekintendő”. Ezzel szemben a bankközi jutalék maximumára vonatkozó szabály korlátait meghatározó 3. és 4. cikket úgy fogalmazták meg, hogy „a pénzforgalmi szolgáltatók […] nem ajánlhatnak, illetve kérhetnek […] bankközi díjat, illetve más, azzal azonos célú vagy hatású, megállapodás szerinti díjazást”.

43. Így a nettó ellentételezés kezdettől fogva egyenértékűnek minősült a bankközi jutalékkal, nem a fogalommeghatározásban, hanem a kijátszás tilalmára vonatkozó szabályban, és ezért nem tartozott az azzal azonos hatásra vagy célra vonatkozó kötelezettség hatálya alá. Egyébiránt más olyan díjazásokat is előirányoztak, amelyeknek a bankközi jutalékkal azonos hatással vagy céllal kellett rendelkezniük ahhoz, hogy a határérték számításába bekerüljenek. Következésképpen egyértelmű megosztást írtak elő egyrészt a bankközi jutalék, amelynek részét képezte a közvetlenül a maximum alá vont nettó ellentételezés, másrészt pedig az „egyéb díjazások” között, amelyek csak akkor estek korlátozás alá, ha céljuk vagy hatásuk a bankközi jutalékéval azonos.

44. A 2015/751 rendelet teleologikus értelmezése is erre utal. E rendelet (28) preambulumbekezdése ugyanis a pénzforgalmi szolgáltatókat alkalmazó háromszereplős fizetésikártya-rendszerekben az implicit bankközi jutalékok lehetőségére hivatkozik. Pontosítja, hogy az egyenlő versenyfeltételek kialakításának elősegítése érdekében ezekre a rendszerekre ugyanazoknak a szabályoknak kell vonatkozniuk, mint a négyszereplős fizetésikártya-rendszerekre. Márpedig e preambulumbekezdés azáltal, hogy implicit bankközi jutalékokra hivatkozik, olyan díjazásokra utal, amelyeknek önmagukban korlátozottnak kell lenniük, és nem csupán akkor, ha a közvetlen bankközi jutalékkal azonos hatással vagy céllal rendelkeznek. Emlékeztetőül, a Bíróság megállapította, hogy az ilyen háromszereplős fizetésikártya-rendszerek négyszereplős fizetésikártya-rendszerekkel való egyenértékűnek tekintésére a társmárkapartnerre vagy ügynökre vonatkozó kiterjesztéssel működő

[19] A kártyaalapú fizetési műveletek bankközi díjairól szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló, a Bizottság által 2013. július 24-én előterjesztett javaslat (COM(2013) 550 final).

háromszereplős rendszerek esetében is sor kerülhet a 2015/751 rendelet céljai tiszteletben tartásának biztosítása érdekében.[20] Következésképpen az említett, a Bíróság által értelmezett preambulumbekezdés alapján úgy kell tekinteni, hogy kiterjesztéssel működő háromszereplős rendszerek esetében a nettó ellentételezés közvetlenül az e rendelet 4. cikkében előírt korlátozás alá tartozik.

45. Az említett rendelet (31) preambulumbekezdése lehetővé teszi ezen értelmezés megerősítését. Az ugyanis a nettó ellentételezésre hivatkozva kiemeli, hogy az „bankközi jutaléknak tekintendő”, anélkül hogy hivatkozna annak szükségességére, hogy a nettó ellentételezésnek az utóbbival azonos hatással vagy céllal kell bírnia. Az a tény, hogy e preambulumbekezdés a kijátszás kockázataira hivatkozik, véleményem szerint nem elegendő azon tény megkérdőjelezéséhez, hogy a szövege egyértelműen kimondja, hogy a nettó ellentételezést bankközi jutaléknak kell tekinteni.

46. Következésképpen azt javaslom, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre azt a választ adja, hogy a 2015/751 rendelet 4. cikkét annak 2. cikke 10. pontjának második mondatával összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy a nettó ellentételezés a 4. cikk közvetlen hatálya alá tartozik.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésről

47. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 2015/751 rendelet 5. cikke által bevezetett kijátszást tiltó szabály hatálya alá tartoznak-e a fizetésikártya-rendszer által a kibocsátónak nem minősülő társmárkapartner részére teljesített díjak, ideértve a nettó ellentételezést is.

48. Mivel azt javaslom a Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre azt a választ adja, hogy e díjazások e rendelet 4. cikkének hatálya alá tartoznak, e harmadik kérdés megválaszolására csak másodlagosan teszek javaslatot.

49. A 2015/751 rendelet 1. cikkének (5) bekezdésében előírt egyenértékűségi klauzula értelmében a társmárka-kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszerekre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a négyszereplős fizetésikártya-rendszerekre. Ennélfogva az e rendelet 5. cikke megkerülésének tilalmára vonatkozó szabály e rendszerekre ugyanolyan módon alkalmazandó, mint az említett rendelet 4. cikke, vagyis hogy a társmárkapartner részére teljesített díjat kell elemezni annak megállapításához, hogy – mivel a bankközi jutalékkal azonos hatással vagy céllal rendelkeznek – azokat az ugyanezen rendelet 3. és 4. cikkében meghatározott maximumok hatálya alá tartozó bankközi jutaléknak kell-e tekinteni.

50. Úgy tűnik tehát, hogy ebben az esetben a megkerülés tilalmának a 2015/751 rendelet 5. cikkében foglalt szabálya átfedésben van a bankközi jutalék e rendelet 4. cikkében megállapított közvetlen korlátozásával. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a 4. cikk közvetlen korlátozása ebben az esetben nem vonatkozik a társmárkapartner részére teljesített díjra. Ezenkívül létezhetnek olyan díjak, amelyek nem nettó ellentételezések, és amelyeknek a bankközi jutalékkal azonos hatása vagy célja lehet.

[20] Lásd: 2018. február 7-i American Express ítélet (C-304/16, EU:C:2008:66, 71. és 73. pont).

51. Azt javaslom tehát, hogy a Bíróság a kérdést előterjesztő bíróságnak azt a választ adja, hogy a 2015/751 rendelet 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy annak hatálya alá tartoznak a társmárkapartner részére teljesített díjak, ideértve a nettó ellentételezést is, még akkor is, ha az nem kibocsátó.

D. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik és ötödik kérdésről

52. Negyedik és ötödik kérdésével, amelyek együttes vizsgálatát javaslom, az előterjesztő bíróság lényegében a 2015/751 rendelet 5. cikkében foglalt, a kijátszás tilalmára vonatkozó szabály alkalmazásának részletszabályairól kérdezi a Bíróságot.

53. Az előző kérdéshez hasonlóan az e kérdésekre adandó válasz is csak másodlagos, mivel a nettó ellentételezés véleményem szerint közvetlenül az e rendelet 4. cikkében foglalt korlátozás hatálya alá tartozik.

54. Véleményem szerint az előterjesztő bíróság e kérdéseire adandó válasz részben könnyen levezethető magának a 2015/751 rendelet 5. cikkének a tanulmányozásából. Ahhoz ugyanis, hogy a díjakat – köztük a nettó ellentételezést – a bankközi jutalék részének lehessen tekinteni, azzal azonos céllal vagy hatással kell rendelkezniük. Egyébiránt ez az elemzés alkalmazandó mind a négyszereplős fizetésikártya-rendszerekre, mind pedig a kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszerekre, mivel e cikk nem tesz különbséget közöttük.

55. Ily módon az alkalmazandó feltétel alternatív: ahhoz, hogy azokat ilyennek lehessen tekinteni, elegendő, ha a kapott díjak vagy a bankközi jutalékkal azonos célúak vagy azonos hatásúak.

56. A 2015/751 rendelet célját követve a megállapított maximumok megkerülésének tilalmára vonatkozó, e rendelet (31) preambulumbekezdésében kifejtett szabályt illetően annak elkerüléséről van szó, hogy a bankközi jutalékokra, különösen azok korlátozására vonatkozó rendelkezéseket oly módon kerüljék meg, hogy a kibocsátó más módon részesül díjbevételben. Az említett rendelet (32) preambulumbekezdése hozzáteszi, hogy egyrészt a fogyasztók jellemzően nincsenek tisztában azokkal a díjakkal, amelyeket az általuk használt készpénz-helyettesítő fizetési eszköz után a kereskedők fizetnek, másrészt pedig a kibocsátók által alkalmazott ösztönző gyakorlatok, mint például az utazási utalványok, a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök használatára ösztönözhetik őket, ezáltal a kibocsátók számára magasabb díjakat generálva.

57. Ennélfogva a bankközi jutalékoknak a 2015/751 rendelet 4. cikke vagy a kijátszás tilalmára vonatkozó szabály alkalmazásával történő közvetlen korlátozása arra irányul, hogy körülhatárolja az egyes készpénz-helyettesítő fizetési eszközök használatára való ösztönzést. Amint arra a kérdést előterjesztő bíróság a kérdéseiben rámutat, a fizetésikártya-rendszer tevékenységeinek kiterjesztése megfelelhet az e rendelet 5. cikkében említett célnak vagy hatásnak.

58. Megalapozatlannak tűnik számomra az a félelem, hogy a fizetésikártya-kibocsátás népszerűsítésére irányuló valamennyi művelet a 2015/751 rendelet 4. cikkének hatálya alá tartozik. Ahhoz ugyanis, hogy e 4. cikk alkalmazható legyen, egyrészt társmárkapartnerségnek vagy olyan ügynöki szerződésnek kell fennállnia, amelyhez a promóciós művelet kapcsolódik, másrészt pedig e partner vagy ügynök és egy háromszereplős fizetésikártya-rendszer közötti műveletnek. Következésképpen a fizetésikártya-rendszer tevékenységeinek kiterjesztésére vonatkozó feltétel hasznos szempont annak vizsgálatához, hogy a nemzeti bíróság elé terjesztendő helyzetek esetről esetre történő vizsgálata során nem került-e sor kijátszásra.

59. Ezzel szemben nem releváns a lényegében a Visa, a KLM és az Amex észrevételeiben javasolt piacra gyakorolt hatás kritériuma, amelyek arra hivatkoznak, hogy bizonyítani kell a négyszereplős rendszerekben a bankközi jutalékok által eredményezettel egyenértékű piaci hiányosságot. Az uniós jogalkotó ugyanis azáltal, hogy a bankközi jutalékok korlátozását illetően a négyszereplős fizetésikártya-rendszerekkel egyenértékűnek tekintette a háromszereplős fizetésikártya-rendszereket, a 2015/751 rendeletben egyértelműen úgy döntött, hogy vélelmezi, hogy a piaci hiányosság mindkét esetben azonos annak érdekében, hogy azokat objektív korlátozásnak vesse alá e piaci hiányosság orvoslása érdekében.

60. Azt javaslom tehát, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik és ötödik kérdésre azt a választ adja, hogy a 2015/751 rendelet 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy egyrészt a társmárkapartner részére fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel kapcsolatban valamely fizetésikártya-rendszer, elfogadó vagy más közvetítő által teljesített, a bankközi jutalékkal azonos célú vagy hatású nettó ellentételezést a bankközi jutalék részének kell tekinteni, másrészt pedig a fizetésikártya-rendszer tevékenységei kiterjesztésének feltétele releváns ezen egyenértékű cél vagy hatás értékelése szempontjából.

E. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik kérdésről

61. Hatodik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy úgy kell-e értelmezni a 2015/751 rendelet 2. cikkének 11. pontját, hogy a háromszereplős fizetésikártya-rendszer szolgáltatásait igénybe vevő kereskedőként eljáró társmárkapartner által fizetett kereskedői díj levonható a részére kártyaalapú fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben e rendszer által teljesített kifizetésekből, a neki nyújtott kedvezményekből, illetve ösztönzőkből.

62. A 2015/751 rendelet 2. cikkének 11. pontja a „kereskedői díj” e rendelet 2. cikkének 12. pontjában szereplő meghatározását figyelembe véve határozza meg a „nettó ellentételezést”. A kereskedői díjat ugyanis úgy határozzák meg, hogy a kedvezményezett által kártyaalapú fizetési műveletekkel összefüggésben az elfogadó részére fizetett díj.

63. A nehézség abból ered, hogy egyrészt egy háromszereplős fizetésikártya-rendszerben az elfogadói és kibocsátói funkciókat egyetlen jogalany, nevezetesen a rendszer látja el, másrészt pedig abból, hogy a társmárkapartner, amelyet a bankközi jutalék maximuma alkalmazásának lehetővé tétele érdekében kibocsátónak kell tekinteni, kedvezményezett, nevezetesen a rendszer szolgáltatásait igénybe vevő kereskedő is lehet.

64. Mindazonáltal, amint arra a Bizottság, a MasterCard, a Visa és az ACM rámutat, e kérdésre nemleges választ kell adni. A társmárkapartner által fizetett kereskedői díj ugyanis nem kapcsolódik a fizetésikártya-rendszerrel kötött partnerséghez, mivel azt egy másik fizetésikártya-rendszernek is meg lehetne fizetni. Ezzel szemben annak a nettó ellentételezés kiszámításába való beszámítása – annak levonása érdekében – erősíti a társmárkapartner ösztönzését a fizetésikártya-rendszer tevékenységének fejlesztésére, ami ellentétes a 2015/751 rendelet célkitűzéseivel. [21]

[21] Ezenkívül a Számvevőszék három tanulmányt talált, amelyek arra engednek következtetni, hogy a bankközi jutalékokon kívüli egyéb kereskedői díjak nem elhanyagolhatók, vagy hogy az előbbiek növekedtek, amikor az utóbbiakat maximálták (lásd a jelen indítvány 3. lábjegyzetében hivatkozott különjelentés II. mellékletét és a 9. ábrát).

65. Ennek megfelelően azt javaslom, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik kérdésre azt a választ adja, hogy a 2015/751 rendelet 2. cikkének 11. pontját úgy kell értelmezni, hogy a kereskedői díj nem vonható le azokból a kifizetésekből, kedvezményekből és ösztönzőkből, amelyekben a kereskedő társmárkapartnerként a kártyaalapú fizetési műveletekkel vagy a kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a társmárka-kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszer részéről részesül.

F. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett hetedik kérdésről

66. A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy úgy kell-e értelmezni a 2015/751 rendelet 2. cikkének 11. pontját, hogy aszerint a nettó ellentételezés kiszámítása céljából nemcsak a társmárkapartner pénzügyi díjai, hanem a társmárkapartner által nyújtott szolgáltatás költségei vagy gazdasági ellenértéke is levonható az összértékből, amelyben a társmárkapartner a fizetésikártya-rendszertől részesül. Adott esetben e bíróság arra keresi a választ, hogy milyen szempontok alapján kell kiszámítani ezt az értéket.

67. Emlékeztetni kell arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak mindenekelőtt azt kell megállapítania, hogy a szóban forgó szolgáltatások a kártyaalapú fizetési műveletekhez vagy az azokhoz kapcsolódó tevékenységekhez kapcsolódnak-e.

68. A „nettó ellentételezés” fogalommeghatározása csak a kibocsátó részére a fizetésikártya-rendszerből teljesített kifizetések, kedvezmények és ösztönzők nettó teljes összegére utal. Így a fizetés, a kedvezmény és az ösztönzés fogalmának azonosnak kell lennie, függetlenül attól, hogy a kibocsátó vagy a társmárkapartner által kapott összegekről, vagy pedig az általa a kapott összegekből levonandó összegekről van-e szó.

69. E fogalmak tág és szigorú értelmezésének érvényesítése érdekében a felek és az érdekeltek a bankközi jutalék korlátozása megkerülésének kockázatára hivatkoznak. Az előbbiek (KLM, Amex) kiemelik, hogy a szolgáltatások figyelmen kívül hagyása a nettó ellentételezés kiszámítása során azt eredményezné, hogy a felek ilyen ösztönző mechanizmust alkalmaznának e korlátozás kibocsátók javára történő megkerülésére. Ezzel szemben az utóbbiak (Visa, ACM) úgy vélik, hogy csak azokat a pénzbeli kifizetéseket kell figyelembe venni, amelyek objektíve ellenőrizhető értéknek minősülnek, míg a szolgáltatások értéke mesterségesen növelhető a nettó ellentételezés összegének csökkentése, és így a bankközi jutalék maximumának elkerülése érdekében.

70. Érthető az a szándék, hogy egy olyan, értelmezés útján könnyen alkalmazható szabály jöjjön létre, amely arra korlátozódik, hogy a nettó ellentételezésbe belefoglalja a pénzbeli kifizetéseket. Így a tárgyaláson az ACM egyetértett abban, hogy a nem pénzbeli szolgáltatások esetén rendkívül időigényes és nehéz számára a maximum tiszteletben tartásának ellenőrzése. Ezt az értelmezést megerősíti az a tény, hogy a 2015/751 rendelet (31) preambulumbekezdésének harmadik mondatában a „díjak” szót használják annak jelzésére, hogy mit kell levonni a kibocsátó által a fizetésikártya-rendszerből kapott kifizetések vagy ösztönzők teljes összegéből. E kifejezés ugyanis nem szolgáltatásra, hanem pénzbeli kifizetésre utal.

71. Mindazonáltal az ilyen értelmezés korlátozná a 2015/751 rendelet 4. cikkének hatályát. Véleményem szerint a kifizetések, kedvezmények és ösztönzők fogalmát ugyanúgy kell értelmezni a vevő által a kibocsátó felé teljesített kifizetések kiszámítása során, mint a másik irány esetében. Ennélfogva, ha csak a pénzbeli kifizetéseket vennék figyelembe a nettó ellentételezés

kiszámítása során, a díjazás minden más formája, például a szolgáltatások, e rendelet 5. cikkének hatálya alá tartoznának, és csak a bankközi jutalékkal azonos hatás vagy cél esetén lennének korlátozhatók.

72. Úgy vélem azonban, hogy ez a látszólagos egyszerűség ellentétes a 2015/751 rendelet szövegével, mivel a „nettó ellentételezés” meghatározása általános jelleggel utal az ösztönzőkre, anélkül hogy abból arra lehetne következtetni, hogy azok a pénzbeli ösztönzőkre korlátozódnának. Ráadásul ez ellentétes lenne e rendeletnek a kártyás fizetés költségeinek korlátozására irányuló céljával. Ha ugyanis a repülőjegyekre váltható „mérföldek” rendelkezésre bocsátásához hasonló szolgáltatásokat nem foglalnák bele a nettó ellentételezésbe, ez az ilyen ösztönző gyakorlatok kialakulásának elősegítését jelentené. Ezenkívül bonyolultabb lenne bizonyítani a bankközi jutalékával egyenértékű célt vagy hatást. Következésképpen a szabály egyszerűsége az említett rendelet 4. cikke tekintetében az ugyanezen rendelet 5. cikkének végrehajtása során felmerülő fokozottabb nehézségek szükségszerű velejárója lenne, mivel egyidejűleg kellene bizonyítani ezen szolgálatások értékét, illetve egyenértékű hatásukat vagy céljukat.

73. A felek és az érdekeltek értékelése közötti különbség valójában arra vonatkozik, hogy hogyan kell értékelni a nem pénzbeli szolgáltatásokat a 2015/751 rendelet által bevezetett maximum megkerülése bármilyen kockázatának elkerülése érdekében. Az elfogadott értéknek a valós gazdasági értéknek kell lennie, nem pedig a felek által elfogadott szerződéses értéknek. Így a kérdést előterjesztő bíróságnak ezt az értéket az ügy iratai alapján és a fizetésikártya-műveletek költségeinek korlátozására irányuló célkitűzés figyelembevételével kell kiszámítania.

74. Következésképpen azt javaslom, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett hetedik kérdésre azt a választ adja, hogy a 2015/751 rendelet 2. cikkének 11. pontját úgy kell értelmezni, hogy a nettó ellentételezés kiszámítása céljából a háromszereplős fizetésikártya-rendszerből a társmárkapartner részére teljesített díjakból nemcsak a pénzügyi díjak, hanem azon szolgáltatások is levonhatók, amelyeket a társmárkapartner a háromszereplős fizetésikártya-rendszer részére nyújtott, és amelyeket eseti alapon kell értékelni, figyelembe véve azok valós gazdasági értékét.

V. Végkövetkeztetés

75. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a College van Beroep voor het bedrijfsleven (gazdasági tárgyú közigazgatási jogviták fellebbviteli bírósága, Hollandia) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

1) A kártyaalapú fizetési műveletek bankközi jutalékairól szóló, 2015. április 29-i (EU) 2015/751 európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikkének (5) bekezdésével összefüggésben értelmezett 2. cikkének 11. pontját

   a következőképpen kell értelmezni:

   a nettó ellentételezés megfelel a társmárkapartner részére többek között a társmárka-kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszerből teljesített kifizetések, kedvezmények vagy ösztönzők nettó összértékének, még akkor is, ha a társmárkapartner nem kibocsátó.

2) A 2015/751 rendelet 4. cikkét annak 2. cikke 10. pontjának második mondatával összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

a nettó ellentételezés a 4. cikk közvetlen hatálya alá tartozik.

3) A 2015/751 rendelet 5. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

– annak hatálya alá tartoznak a társmárkapartner részére teljesített díjak, ideértve a nettó ellentételezést is, még akkor is, ha az nem kibocsátó;

– egyrészt a társmárkapartner részére fizetési műveletekkel vagy kapcsolódó tevékenységekkel kapcsolatban valamely fizetésikártya-rendszer, elfogadó vagy más közvetítő által teljesített, a bankközi jutalékkal azonos célú vagy hatású nettó ellentételezést a bankközi jutalék részének kell tekinteni, másrészt pedig a fizetésikártya-rendszer tevékenységei kiterjesztésének feltétele releváns ezen egyenértékű cél vagy hatás értékelése szempontjából.

4) A 2015/751 rendelet 2. cikkének 11. pontját

a következőképpen kell értelmezni:

– a kereskedői díj nem vonható le azokból a kifizetésekből, kedvezményekből és ösztönzőkből, amelyekben a kereskedő társmárkapartnerként a kártyaalapú fizetési műveletekkel vagy a kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben a társmárka-kiterjesztéssel működő háromszereplős fizetésikártya-rendszer részéről részesül;

– a nettó ellentételezés kiszámítása céljából a háromszereplős fizetésikártya-rendszerből a társmárkapartner részére teljesített díjakból nemcsak a pénzügyi díjak, hanem azon szolgáltatások is levonhatók, amelyeket a társmárkapartner a háromszereplős fizetésikártya-rendszer részére nyújtott, és amelyeket eseti alapon kell értékelni, figyelembe véve azok valós gazdasági értékét.